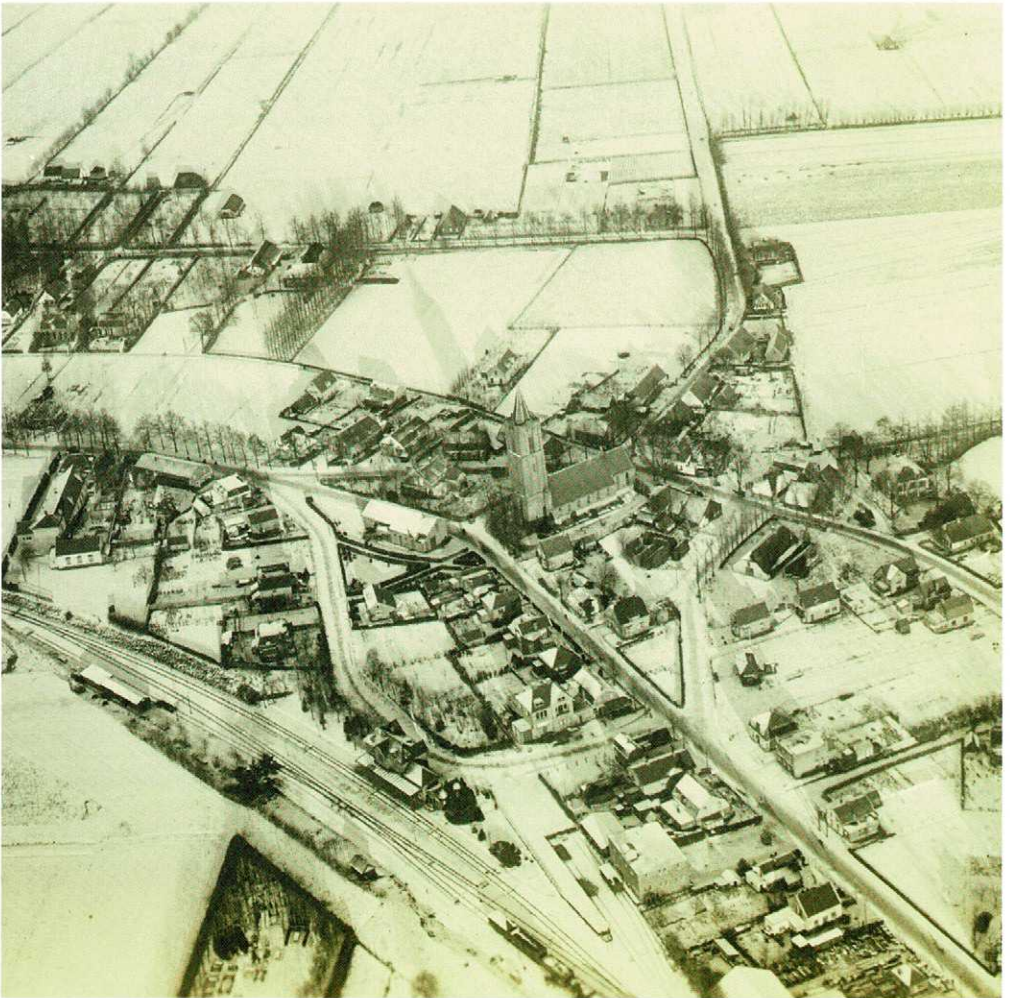

VAN ZOYS TOT SOEST

Tijdschrift van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg

INHOUDSOPGAVE

	pag
• Voorwoord van de redactie	3
• Berichten van het bestuur	5
• In memoriam Piet van Elteren	8
• In Memoriam: Mevrouw Em.Prof.Dr. Ina Isings	9
• John Grift (1885-1969)	11
• Website Bidprentjes van Piet van Elteren	15
• Duizend artikelen in “Van Zoys tot Soest”	17
• Exposities Museum Soest	27
• Verschenen boekwerken:	
- Het Soester Natuurbad Toen wij nog jong waren...!	30
- Nobel streven	32

Secretariaat: Steenhoffstraat 46 - 3764 BM Soest - info@hvsoest.nl - www.hvsoest.nl

Voorzitter:	Martijn da Costa	steven.martijn.dacosta@gmail.com
Vice voorzitter:	Paul Verhoeven	pgdjverhoeven@gmail.com
Secretaris:	Johan van 't Klooster	jakvantklooster@hetnet.nl
Penningmeester:	Patrick Kuijpers	pkuijpers@deloitte.nl
Overige leden:	Hanneke Roskam	hanneke@roskam.nu
	Rob van Es	r.ves@hccnet.nl

Omslagfoto Een foto uit 1920 van de omgeving Oude Kerk en kerkbuurt. De bebouwing is nog gering. Een stukje links van de toren zien we de Gouden Ploeg. Op de site van het NIMH zijn meer foto's te vinden van de historie van Soest. Foto: collectie Nederlands Instituut voor Militaire Historie.

VOORWOORD VAN DE REDACTIE

Helaas heeft de redactie recent afscheid moeten nemen van een gewaardeerd lid. Na de zomer meldde Piet van Elteren dat hij ernstig ziek was. Op 11 november kwam er een einde aan een waardevol leven van een man met veel kennis over historie en over Soest. Zijn inbreng als redactielid zullen wij zeker missen. In het voorliggende nummer vindt u een terugblik op het leven van Piet, geschreven door Joop Piekema.

Alweer het vierde en laatste nummer voor 2018. Door de vorige hoofdredacteur Ton Hartman, is vastgesteld dat we inmiddels de 1000 artikelen in de Van Zoys tot Soest zijn gepasseerd. Een moment om even bij stil te staan. Vele historische feiten en wetenswaardigheden zijn in de afgelopen 39 jaar aan de orde geweest in het blad. Er zijn ook veel mensen geweest die een bijdrage hebben geleverd aan de inhoud van de Van Zoys tot Soest. Naast artikelen en foto's kregen we tips, verhalen, verbeteringen en aanvullingen. Al met al heeft dat geresulteerd in een leesbaar en informatief medium voor onze leden.

In 1980 verscheen het eerste blad met een beschrijving van de geschiedenis van Soest door G. Staalenhoef. Sindsdien zijn er veel objecten beschreven zoals Mopperdijst, Bleijendaal, de Paltz etc. Ook bijzondere inwoners van Soest kregen aandacht; wat te denken van bijnamen als Teus de Poepert, Ant Keu, Koekie en Jaap met het Hoefijzer. Medio vorige eeuw woonde aan de Dorresteinweg een man die zich kleepte als Karel I. Uit de oude boekjes zou je denken dat er meerdere mannen zo rondliepen, wat wij ons bijna niet kunnen voorstellen. Ik ben heel benieuwd of er mensen zijn die meer kunnen vertellen over Karel I.

Het nalezen van de oude uitgaven van ons blad is vaak een waar feest. We willen met het vernieuwen van onze website meer artikelen uit het archief van Van Zoys tot Soest digitaliseren, zodat u ze kan opzoeken en nog eens van kunt genieten.

Tot slot nog wat Soester gezegden, die in de loop der jaren verschenen in uw blad.

Een spreuk in een bakkerij in de Teutsteeg (nu Korte Middelwijkstraat);

*Hier slijt men brood aan iedereen,
die door Gods gunst, dit huis betreen.*

Een klacht over de krenterigheid van boeren door boerenknechten:

*Op Soest wonen twee boeren, de één zoek ik
en de ander kan ik niet vinden.*

Slechte koffie:

Waoter waar de enten de kont in wassen.

En nog wat weerspreuken om de komende winter in de gaten te houden:

*Knapt januari niet van de kou,
dan zitten we zomers in de rouw*

*Geeft Lichtmis (2 februari) klaverblad,
Pasen dekt met sneeuw het pad.*

Voor het volgende nummer kopij graag voor 4 maart 2019 aanleveren bij de redactie. Het thema van dat nummer is Oorlog, verzet, vrede.

Wij wensen u gezellige wintermaanden toe, met in december de warmte van familie en in de winter de schoonheid die de winter kan bieden met het lage licht, sneeuw en (hopelijk) ijs.

Namens de redactie, Paul Verhoeven

BERICHTEN VAN HET BESTUUR

De eerste 14 maanden

Op 31 oktober 2017 ben ik door u verkozen tot voorzitter van de HVS. Als u deze VZTS leest zitten mijn eerste 14 maanden er bijna op. Ik doe deze functie met zeer veel plezier! Als bestuur werken we gezamenlijk aan de uitvoering van het Beleidsplan 2018-2021. Het is zonder meer ambitieus te noemen en daarom vind ik het plezierig te zien dat we langzaam maar zeker stap voor stap de HVS een positie geven in de Soester samenleving. Vanaf deze plaats dank ik mijn bestuurscollega's voor hun bijdrage aan de uitvoering van het Beleidsplan, de goede en vriendschappelijke samenwerking. Maar eerlijk gezegd hoop ik dat u als lid in 2019 actiever betrokken wilt worden bij onze vereniging, door ons actief te ondersteunen. Wij doen dit allen vrijwillig en zonder actieve en betrokken leden begint het bestuur niet zo veel en als het goed is moet u hebben gemerkt dat er nieuwe initiatieven worden en zijn genomen. Het bestuur nodigt u uit om ons daarbij te ondersteunen. Mogen we op u blijven rekenen in 2019?

Klitsavond op 15 januari 2019

De jaarlijkse klitsavond zal plaats vinden in de zaal van de vogelvrienden aan de Molenstraat 8d te Soest. De inloop is vanaf 19.30 uur en we starten om 20.00 uur.

Bibliotheek en archief

Op 5 januari 2019 van 14.00 tot 16.00 uur zal voor onze geïnteresseerde leden de bibliotheek en het archief voor de laatste keer opengesteld worden. Een van de bestuursleden zal dan weer aanwezig zijn. Vanwege de achterblijvende belangstelling heeft het bestuur besloten om die openstelling anders te organiseren: belangstellenden die het archief en de bibliotheek willen raadplegen vragen contact op te nemen via ons email adres info@hvsoest.nl. Er wordt dan een afspraak gemaakt, die niet noodzakelijk op de zaterdag hoeft te zijn.

Ledenpasjes

Voorheen lag onze ledenlijst in het museum en konden medewerkers

van het museum de lijst inzien bij een gratis bezoek van onze leden aan het museum. Vanwege de wet op de privacy (AVG) mag onze ledenlijst niet meer verstrekt worden aan het museum. Daarom ontvangt u bij deze uitgave van ons tijdschrift een ledenpasje. Op vertoon van dit pasje heeft u vrije toegang tot het museum.

E-mail adres

Nogmaals het verzoek om uw email adres naar info@hvsoest.nl te versturen. Dit geldt natuurlijk alleen voor leden waar wij nog geen e-mail adres van hebben.

Ledenbestand

Voor zover ons bekend zijn overleden mevrouw C. Jaarsveld-van der Wilt, de heer P. van Elteren, de heer H. Jaanus en de heer E. van Groenestein. Wij wensen de nabestaanden de kracht toe om het verdriet te dragen.

Nieuwe leden mochten we ook verwelkomen: mevrouw I. Marx en mevrouw L. Butzelaar.

Algemene ledenvergadering in 2019 en kwartaal activiteit

De algemene ledenvergadering zal in 2019 plaatsvinden op 9 april in De Linde in Soesterberg. De ALV start om 19.30 uur. Vanaf 19.00 uur is de zaal open. Om 20.30 uur krijgt Erik Stekelenburg het woord om ons meer te vertellen over het leven van generaal H.G. Winkelman, die in Soesterberg heeft gewoond.

Werkgroep Communicatie en voorlichting

Het bestuur heeft besloten om in lijn met het Beleidsplan 2018-2021 meer aandacht te besteden aan communicatie. Daartoe is deze werkgroep gevormd. Deelnemers aan de werkgroep zijn Hans van Hees, Henk Kok, René van Hal en Peter Beijer. Paul Verhoeven is namens het bestuur deelnemer. De werkgroep zal concrete en haalbare activiteiten oppakken en u zult de effecten gaan merken. Verwijzend naar mijn informatie in de vorige VZTS over het experiment om maandelijks activiteit in het museum te organiseren, zal de werkgroep dit nader onderzoeken en uitwerken.

Contacten met de besturen van de historische verenigingen in onze regio

In lijn met het Beleidsplan 2018-2021 heeft het bestuur het initiatief genomen om de contacten met de collega's van de historische verenigingen aan te trekken. Als eerste stap is dat gebeurd met Amersfoort, Leusden en Baarn. Zonder uitzondering werd het initiatief niet alleen op prijs gesteld maar bevestigd werd dat het goed is dat er goede onderlinge contacten zijn, omdat we veel van elkaar kunnen leren. En bovendien kan worden samengewerkt. Eén van de concrete afspraken is dat we gaan onderzoeken of in 2019 de historische excursie in gezamenlijkheid met één of twee bussen kan worden georganiseerd. In 2019 worden de contacten met de drie vereniging voortgezet.

Gesprek met wethouder Kundic van de gemeente Soest

Begin november is overleg gevoerd met wethouder Kundic. Het was een kennismakingsgesprek en het Beleidsplan 2018-2021 was het belangrijkste onderwerp. De wethouder sprak haar waardering uit voor de concreet beschreven activiteiten, visie en ambitie die het bestuur van de HVS hierin neer zet. Er zijn geen concrete financiële toezeggingen gedaan, maar des te meer signalen gegeven dat de gemeente Soest bereid is om bij specifieke plannen na te gaan of en hoe subsidie kan worden gegeven.

Kwartaalactiviteit

U heeft vast de datum van 13 december genoteerd als de derde en laatste kwartaalactiviteit van dit jaar. Niemand minder dan Hans Kruiswijk neemt ons mee naar vroegere winterse omstandigheden in Soest en Soesterberg.

Kwartaalactiviteiten in 2019

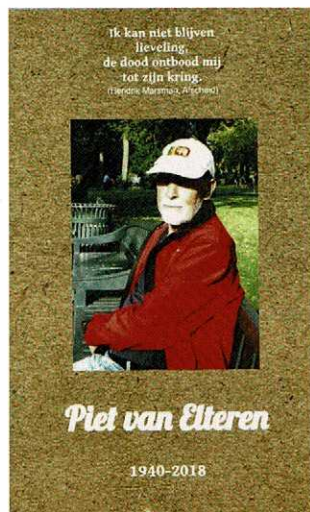
De data voor 2019: 9 april, 1 juli, 24 september en 10 december. Inloop vanaf 19.30 uur en start om 20.00 uur. Alle bijeenkomsten zijn in museum Soest.

Namens het bestuur,
Martijn da Costa, voorzitter

IN MEMORIAM: PIET VAN ELTEREN

Door Hanneke Roskam-Slot en Joop Piekema

Op de elfde november 2018, tijdens de herdenking van de 100-jarige wapenstilstand van WO1, overleed Piet van Elteren op 77-jarige leeftijd na een kortstondig maar noodlottig ziekbed.

Wij kennen Piet als een zeer consciëntieus mens, zeer bescheiden, altijd op de achtergrond, betrouwbaar, hulpvaardig en trouw aan zijn principes. Hij was een stille werker met een enorme inzet, en daarbij niet in het minst, een beminnelijk persoon.

Zijn taalvaardigheid was opvallend, wat heel goed van pas kwam bij zijn werkzaamheden voor de HVS. Ook zijn computerkennis was daar zeer welkom. Zijn mening gaf hij nogal eens te kennen door slechts even met zijn hoofd te schudden, met welk gebaar hij achteraf vaak gelijk bleek te hebben. Piet was iemand met bijzondere hobby's zoals het verzamelen van Soester bidprentjes, genealogie, de beeldbank en vooral "The Great War". Hij bezocht,

let wel: op de fiets, en fotografeerde de vele begraafplaatsen in Noord-Frankrijk en België van gesneuvelde militairen uit WO1, maar nam daar ook het graf van solitair begraven soldaten in mee.

In de wintertijd was Piet een fanatiek biljarter, een van zijn grootste liefhebberijen. Als januari in beeld kwam maakte hij een voor ieder aansprekende kwis voor de Klitsavond van de HVS. Bovendien en last but not least, maakte hij deel uit van de redactie van de Van Zoyst Tot Soest.

Wij zullen hem missen.....

Het bestuur en medewerkers van de HVS

IN MEMORIAM:

MEVR. EM.PROF.DR. INA ISINGS

Door Hanneke Roskam-Slot

Op 3 september jl. overleed Ina Isings, geboren op 15 februari 1919, op 99-jarige leeftijd. Ondanks dat zij geen eigen gezin heeft kunnen stichten, leidde zij een vol leven. Ina was zeer gelovig, maar dat stond haar archeologische loopbaan niet in de weg. Zij was vooral ook altijd zeer geïnteresseerd in de mensen die ze kende maar ook in nieuw ontmoette mensen. Ina was een heel bijzondere, vrolijke, hartelijke vrouw met een zeer optimistische inslag.

Ina was de dochter van J.H.Isings, (bekend van o.a. de geschiedenis- en godsdienstige schoolplaten, zie de permanente tentoonstelling in Museum Soest) en woonde tot een jaar voor haar overlijden, op de Verlengde Kolonieweg in haar ouderlijk huis D'Opgang door vader in 1909 gebouwd.

Haar jeugd stond voornamelijk in het teken van strenge religie (zwaar gereformeerd) die een uitvloeisel was van haar vader's eerdere huwelijk waarin hij zijn vrouw en drie dochters verloor aan tuberculose. Dit mocht niet weer gebeuren dus kreeg Ina privé onderwijs in plaats van de lagere school en mocht later gelukkig toch naar het Baarnsch Lyceum. Zij kreeg echter geen kans de school af te maken want haar vader ontdekte op de verplichte boekenlijst van Ina, boeken van Herman Gorter en die waren niet goed voor zijn dochter. Uiteindelijk op haar 24ste haalde zij alsnog haar diploma. Ina ging vervolgens de studie Klassieke Archeologie en Kunstgeschiedenis volgen in Utrecht waar ze in 1957 promoveerde. De typologie in haar proefschrift, Roman Glass From Dated Finds, wordt nog steeds gebruikt. In de vijftiger jaren hield zij zich bezig met het zoeken naar en vinden van Romeins glas min of meer in opdracht van Museum Boymans. Toen zij hiermee begon: "had zij daar absoluut geen kennis van, ze had alleen maar Griekse kunst gehad", maar ze was nieuwsgierig, de drijfveer van de wetenschap, dus ging ze er voor. Ze reisde heel Europa door op zoek naar het onbekende

en ontdekte uiteindelijk dat er 134 verschillende Romeinse glasvormen bestonden.

In 1961 werd ze onbezoldigd conservator van de oudheidkundige PUG collectie, welke letters staan voor Provinciaal Utrechts Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, die zo'n ruim 10.000 archeologische stukken in de collectie heeft en naar welke objecten Ina tientallen jaren onderzoek heeft gedaan. Zij stopte niet bij haar pensionering, tenslotte was haar werk haar hobby. Haar allerlaatste artikel verscheen nog in 2015, toen zij al 96 jaar was en haar laatste werkzame jaar vol maakte op de Universiteit. Tijdens haar conservatorwerkzaamheden voor de PUG, was Ina van 1972-1984 lector en hoogleraar klassieke archeologie aan de Universiteit Utrecht. Er werd in 2008 onder de titel: "Een bijzonder geluk", een documentaire gemaakt over haar werk. Een voorproefje van deze docu vindt u op You Tube.

Ook thuis zat zij niet stil, want haar jarenlange verzorging van haar vader, toen haar moeder en daarna haar autistische zusje Mieke, en het huis met de tuin, zorgde ervoor dat Ina zich nooit verveelde, wat zij ook al niet in zich had, zij was een altijd bezige bij.

Haar vele vrienden, kennissen en opvolgster Joanneke van den Engel-Hees zullen haar missen, evenals haar altijd gezellige bezoeken aan Museum Soest zullen worden gemist. Zij was een lieve bijzondere vrouw.

Bronnen:

- Artikel Volkskrant, 27 sept. 2018. Peter de Waard.
- Column Kruisbestuiving, Hans Kruiswijk, 12 sept. 2018.

JOHN GRIFT (1885-1969)

VAN SOEST VIA CANADA NAAR HET FRONT VAN DE EERSTE WERELDOORLOG.

Door Huub Tilburgs

Johanna Grift

Mijn grootmoeder Johanna Grift werd in 1883 geboren in Soest. Zij trouwde in 1909 met Hendrik van Velzen uit Hilversum. Zij kregen acht kinderen. Hun dochter Johanna (1919-1985) vertelde haar kinderen Anneke en Huub regelmatig over de familie van haar moeder. Zo zouden leden van de familie Grift zijn geëmigreerd naar Canada. In hun brieven aan de familie in Soest schreven zij dat 's winters de wolven rond hun huis zwierven. Later, na de bevrijding van Hilversum in mei 1945, zijn enkele verwante Canadese militairen op bezoek geweest in Soest, maar de taal bleek een grote barrière bij de onderlinge communicatie. Wat is het verhaal achter deze fragmentarische feiten over de familie Grift?

Emigratie naar Canada

De jaren rond 1910 vormden een hoogtepunt in de emigratie naar Canada. Jaarlijks vonden zo'n 400.000 Europeanen hun weg naar de vruchtbare landbouw-gronden, die tegen zeer aantrekkelijke prijzen konden worden gekocht. Veel Nederlanders vestigden zich in Manitoba, een provincie in het midden van Canada.

Ook het gezin van Johannes Grift en Cornelia Roeten uit Soest besloot rond 1910 naar Manitoba te emigreren. De ouders waren geboren in 1845 en 1847. Toen zij in 1911 naar Canada gingen waren zij dus al behoorlijk op leeftijd. Maar voor de kinderen bood emigratie perspectief op een betere toekomst. Matthijs Grift en Geertruida Egbers kwamen met hun drie dochters al in maart 1910 met het schip The Dominion aan in de haven van Halifax. In Canada kregen zij nog acht kinderen. Johannes Grift kwam in 1910 als vrijgezel vanuit Soest naar Canada en zijn vrijgezelle zus Cornelia in 1911. Johanna Grift en haar man

Pamflet van rond 1910.

Johannes Hilhorst emigreerden in april 1911. Evert Grift en Johanna Egbers trouwden op 27 januari 1911 nog in Soest. In mei 1911 reisden ze met de Teutonic naar Halifax. Hun eerste kind, Cornelia, werd geboren in Bruxelles, Canada, op 15 januari 1912. Daarna kregen zij nog zeven kinderen. Vermoedelijk werd Theunis Grift in Canada Antoine en Anthony genoemd. Hij werd in 1890 in Soest geboren en overleed in Canada in 1981. Het is niet zeker of Reijertje Grift (1883) ook naar Canada is geëmigreerd. De familie Grift in Canada is erg kinderrijk. Het aantal Grifts in Canada is ongeveer even groot als in Nederland.

John Grift

John Grift werd in 1885 in Soest geboren als Johannes Grift, zoon van Johannes Grift en Cornelia Roeten. Hij was niet groot: 1,65 meter. In 1904 werd hij goedgekeurd voor militaire dienst en vervolgens ingelijfd bij de cavalerie, 1e Regiment Huzaren, later omgedoopt tot 4e Regiment Huzaren. Na een verlofperiode werd hij in 1910 overgeplaatst naar het 1e Regiment Veldartillerie. Waarschijnlijk was hij toen niet meer in actieve dienst, want hij kreeg toestemming tot verblijf in Amerika. Officieel eindigde zijn dienstitijd op 31 juli 1913. Volgens de administratie van het Canadese leger was hij in Nederland twee jaar in actieve dienst bij de cavalerie, te weten van 1905 tot 1907.

In maart 1910 kwam John vanuit Nederland met het schip The Dominion aan in de haven van Halifax, Nova Scotia, Canada.

The Dominion.

In verband met de Eerste Wereldoorlog werd in Canada in 1917 de dienstplicht ingevoerd. John Grift werd gekeurd op 5 november 1917. Op 9 januari 1918 werd hij in Winnipeg als soldaat ingelijfd in het First Depot Battalion Manitoba Regiment: 32 jaar, 5 feet 7½ inches, dark complexion, blauwe ogen, bruin haar.

Op 16 juni 1918 stapte John in Halifax aan boord van de S.S. Pannonia met bestemming Liverpool. Daar kwam hij aan op 28 juni. Op 26 september werd hij in Seaford, in zuid Engeland, ingelijfd bij het 78th Canadian Battalion. Een dag later landde hij in Frankrijk en nog een dag later kwam hij aan in het oorlogsgebied.

Op 25 oktober 1918 werd John in zijn linker been getroffen door een kogel, waardoor zijn kuitbeen brak. In het militaire medische jargon werd dat een GSW genoemd: Gun Shot Wound, left leg, fractured fibula. Op een röntgenfoto in zijn militaire dossier is te zien waar hij precies werd geraakt. John werd afgevoerd naar 57 Casualty Clearing Station bij Quéant ten zuidoosten van Arras. Casualty Clearing Stations (CCS) waren kleine medische posten, die met het front meeverhuisden om eerste hulp aan de gewonden te verlenen. 57 CCS had zeven medewerkers en was van 14 oktober 1918 tot 15 november 1918 gestationeerd bij Quéant. Na drie dagen werd John overgebracht naar Camiers, een plaats aan de Franse kust, waar van juni 1915 tot januari 1919 een general hospital in gebruik was (No. 22 Camiers). Vandaar vertrok hij naar Engeland. Op 8 november werd hij ingeschreven in het First Birmingham War Hospital. Drie dagen later, op 11 november 1918, tekenden de strijdende partijen in een treincoupé in de bossen bij Compiègne een wapenstilstandovereenkomst, waardoor er feitelijk een einde kwam aan de Eerste Wereldoorlog. Maar voor John Grift was de dienstitijd nog niet afgelopen. De schotwond veroorzaakte ernstige complicaties. Zijn been was flink gezwollen en ontstoken. Van 21 januari tot 14 maart 1919 verbleef hij ten zuiden van Londen, in het Military Convalescent Hospital in het Woodcote Park bij Epsom. Daarna werd hij een kleine drie maanden verpleegd in het 16 Canadian General Hospital in Orpington. Op 12 juni keerde hij voor 17 dagen terug naar Epsom en op 29 juni was hij weer terug in Orpington. Op 8 juli 1919 werd hij uit het ziekenhuis ontslagen en kon hij zich gereed maken voor

de terugreis naar Canada. Daarvoor moest hij naar Liverpool, waar hij op 9 augustus 1919 aan boord ging van de HMT Caronia.

Op 20 augustus 1919 zwaaide John officieel af. Hij werd onderscheiden met de British War Medal en de Victory Medal (foto) omdat hij was uitgezonden naar het oorlogsgebied in Frankrijk en daadwerkelijk aan de strijd had deelgenomen.

Bij zijn keuring voor militaire dienst in Nederland werd John vermeld als arbeider. Bij de keuring in Canada was het “farmer”. Na de Eerste Wereldoorlog heeft hij tot zijn 65e jaar gewerkt als tuinman.

In 1936 wordt John Grift (Soest, Holland, 1885) nog vermeld in een immigratiedocument met betrekking tot Eastport, Idaho, U.S.A. Verdere bijzonderheden ontbreken.

Na zijn terugkeer van het slagveld in Frankrijk trouwde John Grift met Kathleen Annie Burstow. Zij was geboren in 1896 in Kilburn bij London in Engeland. Mogelijk hebben zij elkaar ontmoet toen John in Engeland herstelde van zijn schotwond.

John overleed op 15 augustus 1969 in Vancouver, British Columbia, als gevolg van een hartaanval. Zijn vrouw Kathleen overleed op 15 november 1983 in Surrey, British Columbia. Haar dochter Charlotte Priest deed aangifte van het overlijden.

Bronnen:

De informatie over John Grift is grotendeels gebaseerd op zijn buitengewoon uitvoerige militaire dossier, dat op internet is in te zien: Library and Archives Canada. Personnel Records of the First World War. Grift, John, Regimental Number 2379528.

WEBSITE BIDPRENTJES VAN PIET VAN ELTEREN

Door Dick van Fulpen

Piet van Elteren is helaas op 11 november 2018 overleden en niet meer onder ons. Maar hij heeft wel iets achtergelaten: een groot aantal bidprentjes (van voornamelijk inwoners uit Soest) heeft hij in de loop de jaren verzameld, gescand en op een website gezet. Kort voor zijn overlijden heb ik van Piet een cd gekregen met daarop een weergave van zijn site. Binnenkort verloopt het abonnement op die site, maar de opzet ervan is dermate goed dat het geheel integraal kon worden overzet naar mijn website: www.gensdyf.nl/Prentenkabinet.htm.

Ook vanaf de website van de Historische Vereniging is een link naar de nieuwe site gemaakt. Ga naar www.hvsoest.nl en klik op Activiteiten, vervolgens op Bidprentjes en daarna op Bidprentenkabinet, u krijgt dan deze afbeeldingen te zien, links of rechts voorzien van een zwart vlak:

Onder de linker afbeelding is een link '*Klik hier om verder te gaan*', dan volgt een korte introductie en kunt u klikken op 'Naar selectietabel'. U krijgt dan een lijst met de eerste (en soms tweede letter) van de familienaam. Er zijn totaal 1677 (!) bidprentjes om te bekijken. Zodra u op een naam uit de lijst klikt verschijnt de afbeelding. Klikt u vervolgens op de afbeelding, dan wordt dat deel uitvergroot getoond.

Door op de button 'pagina terug' van de browser te klikken krijgt u weer de gehele afbeelding te zien.

De namen in de lijst zijn letterlijk overgenomen van het bidprentjes. In enkele gevallen is die naam wat verfraaid. Zo heette mijn oma Leentje Dashorst, maar op haar bidprentjes is Helena Dashorst gedrukt. Ondermeer is ook Trijntje van Munster, echtgenote van Hendrik van Klooster, met haar zondagse naam Catharine gedrukt. U kunt de complete verzameling overigens ook in het Museum Soest bekijken.

Piet heeft een fraai stuk werk voor ons achtergelaten!

Bent u door het bekijken van de bidprentjes nieuwsgierig geworden naar uw voorouders? Kom dan eens naar een bijeenkomst van de Werkgroep Genealogie van de HVS. Bijna elke 2e donderdag van de maand (niet in juli en augustus) bent u vanaf 20 uur welkom in Museum Soest om met een van de leden te bespreken welke informatie er zoal nog meer beschikbaar is.

DUIZEND ARTIKELEN IN "VAN ZOYS TOT SOEST"

Door Ton Hartman

In de herfsteditie 2018 (39ste jaargang nummer 3) van dit blad werd met de mededeling "Aanwinsten archief Soest" het magische getal van 1000 artikelen bereikt. Artikelen die bijna allemaal over een stukje geschiedschrijving van Soest en Soesterberg gaan met een diversiteit die boeiend is. Maar veel artikelen lokken weer een reactie uit, waarvan ik denk dat het weer een vervolg waard is. Natuurlijk hebben de auteurs hun best gedaan maar soms geeft een kleine aanvulling een geheel ander beeld. En over beeld gesproken, het blijft intrigerend om naar een juiste afbeelding te zoeken. Voor mij als voormalig hoofdredacteur was de rubriek "Terugblik op vorige nummer(s)" een mooie mogelijkheid om communicatie over en weer met lezers en gastschrijvers te bereiken.

Zusters Augustinessen van Heemstede in Nieuw Mariëburg

Onderlaatst beschreef René van Hal in dit blad (Winter 2017 38ste jaargang nummer 4 blz. 10 t/m 18) de geschiedenis van bovengenoemde congregatie en huize Mariëburg. Terloops merkt hij op dat er ook nonnen uit Soest afkomstig waren. Dankzij de heer Frits de Rond (1928-2017) hebben we daarbij ook een naam gevonden, namelijk de eerwaarde zuster Placida. Op haar prentje "*ter herinnering aan de Plechtige H. Professie der Eerw. Zuster M. Placida (in de wereld) Johanna H. Bosboom in de Congregatie der zusters Augustinessen St.*

Hipolitusgesticht Delft" staat dat zij op 2 mei 1923 ingewijd is. Johanna Hendrika Bosboom (1897-1981) was een dochter van timmerman Evert Bosboom en zijn vrouw Aaltje Spijker, die woonden aan het Kerkpad ZZ 8 (thans waarschijnlijk 6 en 6a). Bekender was haar grootmoeder Dirkje Bosboom-Hilhorst (1824-1906) die de vroedvrouw van Soest

was. Enigszins in het voetspoor van haar oma Dirkje was Johanna ook werkzaam in de wijkverpleging. Bij de krantenknipsels die Frits de Rond aan de Historische Vereniging heeft overgedragen, lezen we in een parochieblaadje dat Zuster Placida in Rotterdam als wijkzuster van wanten wist. In de buurten waar de ‘rode lampjes’ brandden knipperde zij niet met haar ogen als zij zag dat bij een patiënte het ‘toevallige’ bezoek zich achter de kast of onder het bed schuilhield. Het grootste gedeelte van haar werkzame leven speelde zich af in Rotterdam, waaronder ook de zware oorlogsjaren. De laatste jaren van haar leven bracht zij weer in Soest door in Mariënburg waar zij van haar welverdiende rust mocht genieten. Naast krantenknipsels bevatte de map ook wat brieven uit haar opleidingsjaren aan de familie.

Natuurlijk schrijft zuster Placida over haar toekomst en informeert vooral naar de thuissituatie. Placida vraagt nadrukkelijk om terug te schrijven, dan hoort zij het wel van moeder overste, over censuur gesproken!

Tenslotte bevatte de ordner ook wat foto's. Op een foto is te zien dat Johanna Bosboom haar eeuwige gelofte deed, samen met negen andere meisjes. Zuster Placida is op de foto niet eenvoudig te identificeren, de foto is van matige kwaliteit. Ook de volledige haardrachtbedekking en de grote kap werken niet mee.

De actiefoto laat goed de tegenstelling zien tussen traditie: het habijt, en pragmatisme: het vervoermiddel, gezien de kentekenplaat een motorfiets, waarschijnlijk een Sparta. De laatste foto toont het trappenhuis van Nieuw-Mariënborg, gevuld met goedlachse religieuzen, waarschijnlijk is deze foto gemaakt ter gelegenheid van een jubileum. Zuster Bosboom zit recht boven de pastoor. Afgebeeld zijn 37 nonnen, in het adresboek 1970 worden 84 namen vermeld van bewoners van Nieuw-Mariënborg, daaronder 50 mejuffrouwen waarvan verschillende non zullen zijn, waaronder ook Johanna Bosboom. Daarnaast zijn de anderen bewoners 'ouden van dagen' en wel 25 weduwen, één mevrouw en acht personen waarvan alleen de naam vermeld wordt. Dit kunnen alleenstaande heren zijn zoals emeritus pastoor A.G. Smit, die de pastoor op de groepsfoto was, of echtparen.

Aanvankelijk was Mariënborg bedoeld als 'bejaardenhuis' maar al vanaf de jaren dertig van de vorige eeuw werd het ook wel als noodziekenhuis en als kraamkliniek gebruikt. René van Hal schrijft dat de Soester huisartsen daar veelvuldig gebruik van maakten, maar vader J.H.A en zoon H.G. Rupert waren daar begrijpelijk echt kind aan huis. Terugkijkend kunnen we concluderen dat de nonnen veel

goed werk hebben gedaan. Maar ook heeft de tijdgeest invloed op hoe mensen die tijd beleefd hebben. De ‘ouden van dagen’ zullen grotendeels tevreden zijn geweest als zij hun laatste levensjaren goed verzorgd hebben doorgebracht. Voor nonnen zal het best weleens een gevoel van jaloezie gegeven hebben om een gelukkig gezinnetje uit de kraamkliniek huiswaarts te zien gaan. Het diepe geloof in de soms ridicule regels van het katholieke geloof dat levenloos geboren kinderen niet als kinderen van God werden erkend terwijl je zelf weet dat het moederschap niet voor je is weggelegd zal soms weerslag hebben. Als je als ouders de kraamkliniek kan verlaten met een gezond kind zal je andere gevoelens hebben dan onder teleurstellende gebeurtenissen. Peter Beijer heeft in zijn recent verzamelde columns “Tussen Eem, berg, duin en polder” de ervaringen van zijn moeder beschreven. Zij mocht haar levenloos geboren kind niet zien en het kind werd weggemoffeld op een hoekje naast het kerkhof. Immers, een ongedoopt kind mocht niet begraven worden in gewijde aarde. Peter vertelde mij dat ook andere echtparen zich herkenden in deze ervaringen. Voor de ouders volgen vaak een herkansing maar de nonnen moesten als ‘bruiden van God’ hun kinderloosheid maar accepteren! Het blijft goed om te erkennen dat er ook vroeger verkeerde beslissingen genomen werden, vooral om te voorkomen dat het opnieuw gebeurt.

Landarbeiderswoningen

Onderlaatst stond er in dit blad een artikel over “een historische parel op de Bunt” (zomer 2018). Paul Verhoeven beschrijft de geschiedenis van de woning van Wil en Leo van den Berg aan de Ericaweg. De woning wordt omschreven als een voormalige boerderij, persoonlijk denk ik bij de gangbare beleving van boerderij aan een wat groter gebouw waar toch wat meer ruimte voor het vee is. Oftewel een kapel is nog geen kerk en iedere kerk is geen kathedraal. Bij de plaatselijke boekhandel viel mijn oog op een boekje met de titel “**Hutten en Huizen**”. De ondertitel gaf meer prijs over de inhoud: “**Resultaten van onderzoek naar de typologie van de landarbeiderswoningen in Nunspeet, Soest en Westvoorne**”, geschreven door P.A.H.M. de Wijs.

Het bovenstaande boekje (overigens zonder ISBN nummer) is al in 2015 uitgegeven maar heeft ‘onze’ boekhandel pas bereikt in april

2017. Frappanter is dat het veldonderzoek al voor 1992 is gedaan en schrijver/uitgeverij constateren in 2010 dat enkele beschreven panden inmiddels gesloopt zijn. Als wij ons beperken tot Soest, dan kunnen we onderschrijven dat er de laatste dertig jaar landarbeiderswoningen gesloopt zijn, maar staat er wel één landarbeiderswoning op de gemeentelijke monumentenlijst? En betekent een plaats op deze lijst ook daadwerkelijke ondersteuning om de landarbeiderswoningen te behouden?

Wat is een landarbeiderswoning?

De Wijs verstaat onder een landarbeiderswoning, ook wel daggelder- of daghuurderswoning, een woninkje waar naast het gezin van de arbeider hooguit een tweetal koeien onderdak vond. Uit hun onderzoek blijkt dat veel van dit soort woningen uit plaggenhutten ontstaan zijn en sommige ook weer zijn doorontwikkeld tot kleine boerderijtjes. Het verschil tussen een hut en een huis is eenvoudig: als er een raam met glas inzit wordt het als huis beschouwd. De enige maar dan ook beslissende grondslag of een woning een landarbeiderswoning of boerderijtje is: het geraamte van het gebouw. Wordt het dak alleen gedragen door een constructie van de buitenwanden (eenbeukig) of zijn er staanders aanwezig (driebeukig). Er zijn natuurlijk meer verschillen in de landarbeiderswoningen, bijvoorbeeld de plaats van de schoorsteen. De huizen met de schoorsteen in de kopgevel zijn meestal ouder dan die waarbij men de schoorsteen in het midden van het pand geplaatst heeft. De Wijs concludeert tegelijkertijd dat de huizen met de schoorsteen een 'open haard' hadden, ik denk dat stookplaats met open vuur een juistere benaming is. In het boekje wordt gesproken over 'goot' betreffende het gedeelte tussen woning en stal, wij spraken vroeger altijd over de 'geut', een soortement voorloper van bijkeuken. Wel was daarin een gootsteen en een petroleumstel. Indien er een rookkanaal was dan werd het keuken genoemd. De huizen met de schoorsteen in het midden hadden dan een kachel. De deuren (soms slechts één) bevinden zich in de lange gevel. Aan het einde van de negentiende eeuw werden de huizen gebouwd met machinaal vervaardigde bakstenen. Veel huizen zijn in die tijd en ook later nog gebouwd met uit sloop afkomstige stenen, dankzij de bepleistering zag men daar niets van. Hoewel de landarbeider met enkele koeien wel een bedrijf had, kon hij niet leven zonder inkomsten

van buiten het bedrijfje. De koeien werden niet gehouden voor de melk, maar voor de mest, er was dus geen melkkelder! Bij boerderijen staan de koeien in een enkele of dubbele rij in de breedte evenwijdig aan de noklijn. Bij een landarbeiderswoning staan ze dwars op de noklijn. Het argument dat de hoogte van het pand van belang was om graan met de dorsvlegel te kunnen dorsen kunnen we terzijde leggen, deze zomer toonden de Woudenbergse “Vlegelmutsen” dat met dorsen de dorsvlegel amper boven de heup komt.

De beschreven woningen te Soest

Ter illustratie is een prentbriefkaart in het boekje opgenomen waarvan

de omschrijving alleen “Oud Soest” is. Het is dezelfde foto die op de voorzijde van het zomernummer 2018 van dit blad staat, alleen niet ingekleurd. Volgens G.J.M. Derks betreft het de woning van Jan Hilhorst, alias Jan de Schutter, maar Jan de Ruig zou poseren.

Belverdèreweg 1, in dit pand bevond zich een ruitje waarin 1839 was gekrast. In 1952 is er een plattegrond getekend, met een schoorsteen midden in het huis, en ook voorzien van een kelder. De kamer werd verwarmd door een kachel en de keuken aan de andere zijde van de schoorsteen bevatte een schouw. De keuken was niet klein, circa vier bij vijf meter. Waterleiding was er hoogstwaarschijnlijk niet, buiten was een pomp getekend. Dit pand is gesloopt, waarschijnlijk rond 1952 voor de aanleg van het industrieterrein.

Henriëtte Blaekweg 6, van dit boerderijtje is een bouwtekening afgebeeld uit 1944 van het oplichten van een gedeelte van het dak in het achterhuis. De aflegering (dakeinde met een flauwere helling) werd vervangen door een doorgaande daklijn. Volgens de typische verschillen tussen landarbeiderswoning en boerderij die in deze publicatie

uitgewerkt zijn, was opname van dit pand geheel onterecht. Het pand, ongeveer tien jaar geleden afgebroken en in dezelfde stijl herbouwd, was een T-huisboerderij.

Staalwijklaan 2, dit is volgens De Wijs de enige landarbeiderswoning met een schoorsteen in de kopgevel. In het boekje is een door de auteur gemaakte foto uit 2010 te zien. De keuken was ook hier circa vier bij vijf meter. In het bekende ‘gele boekje’: Geschiedenis en Architectuur wordt het een voormalige jachtopzienerwoning van Pijnenburg genoemd.

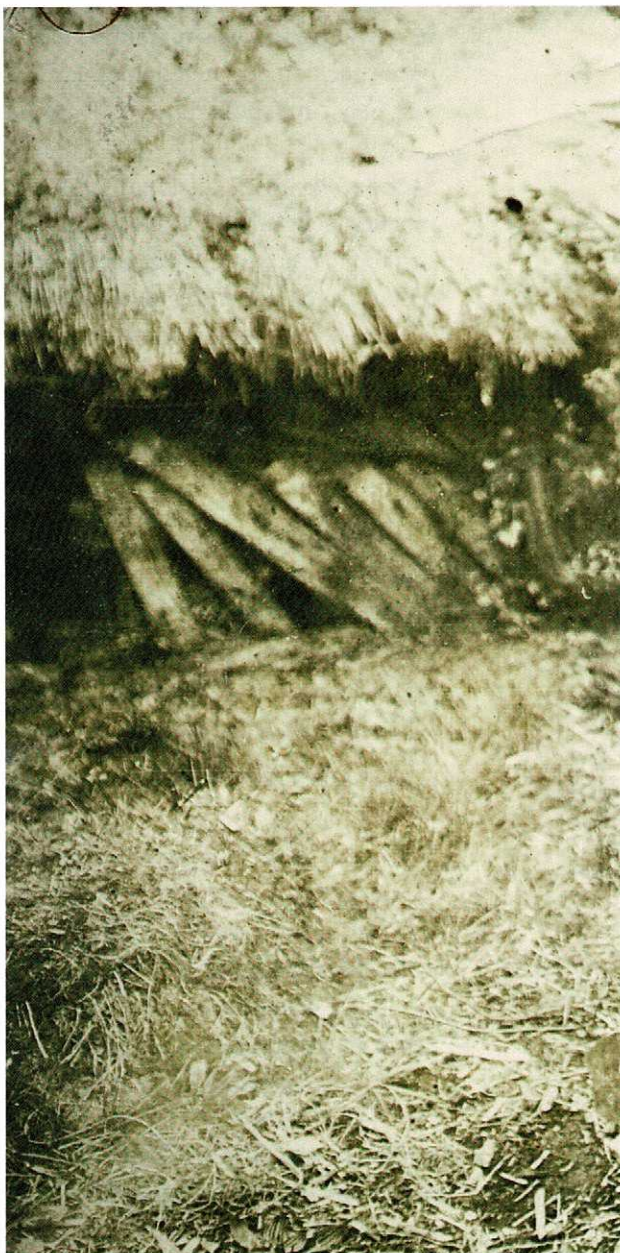

Veenpad 1, de plaggenhut van Jan Muis wordt als voorbeeld aangehaald en er wordt zelfs gememoreerd dat een grote ingelijste foto daarvan in het gemeentearchief van Soest hangt. De foto is vrij bekend maar niet afgebeeld! Volgens ons onderzoek heeft Jan Muis (1845-1922) zijn holbewonerschap tot zijn dood volgehouden, maar wanneer hij daarmee gestart is is nog niet duidelijk. Jan trouwde op 26 september 1874 met Anthonia Nab (1852-1910), de oudste zoon Lammert (1878-1911) is te Maartensdijk geboren. In 1880 woonden zij weer in Soest waar hun tweeling Tijmetje en Harmen geboren werden, maar beiden overleden al in de kraamtijd. In hetzelfde jaar overleed ook vader en weduwnaar Harmen Muis die inwonend was. Daarna werden nog vier kinderen geboren waarvan alleen Anthonia (1885-1956) volwassen werd. Hun woonadres was Wijk C huis 220, of dit hetzelfde huis is waar Jan Muis de laatste jaren woonde moet nog uitgezocht worden. In 1898 wordt door de arrondissementsrechtbank Utrecht de scheiding tussen

de echtelieden uitgesproken, Jan was toen voddenkoopman terwijl hij vroeger als beroep arbeider opgaf. Anthonia verhuisde naar Amersfoort waar zij de kost moest verdienen als werkvrouw.

Veenzoom 2a, het enige huis in Soest dat in 1990 daadwerkelijk bezocht is en ter plaatse gereconstrueerd. Dit huis en erf wordt in 1856 in het kadaster opgenomen, in de jaren tussen 1879 en 1899 wordt alleen het terrein aangeslagen. In 1899 wordt het verbouwd en in 1902 weer vergroot, in 1990 is geconstateerd dat de woning twee keer verlengd is. Op dat moment was het stalgedeelte van circa 2,35 meter voor twee koeien nog aanwezig. Er was eerder wel ruimte gemaakt voor 5 á 6 koeien maar die was alweer bij het woongedeelte getrokken. Volgens de familieoverlevering waren er vroeger twee bedsteden van 1.75 meter lengte in de zijgevel. Deze zijn uitgebroken om een zijkamer te maken, werd het dak verlengd waardoor de goothoogte aan die zijgevel nog maar 1.60 meter was. De zijkamer was de ouderslaapkamer, de meisjes sliepen op een zoldertje boven de koeien en de jongens boven de woonkamer (meestal was dit andersom). Bewoonster in 1990 was mevrouw Altena.

Jan Muis voor zijn plaggenhut nabij het Vaarderhoogt

Veenzoom 6, bouwaanvraag uit 1916, bij alle bouwaanvragen was een dwarsstal ingetekend.

Veenzoom 10, bij een bouwaanvraag uit 1919 is vermeld dat er een Nortonpomp geïnstalleerd gaat worden.

Wieksloterweg [OZ] 83, bouwaanvraag uit 1911

Wieksloterweg OZ 97, bouwaanvraag uit 1912 voor “*Herbouw van een afgebrande Woning*”. In dit pand was de dwarsstal onderverdeeld in twee hokken, één voor schapen en één voor geiten. Rond 2000 is er vervangende nieuwbouw gepleegd.

Wieksloterweg WZ 5 (een keer komt OZ 5 in de tekst voor), alleen dat er een bouwtekening uit 1909 aanwezig is, deze tekening siert de voorzijde van de omslag van het boekje. Op de bouwtekeningen is geen waterkraan ingetekend.

Wieksloterweg WZ 25, bij een bouwaanvraag uit 1907 wordt gemeld dat er een Nortonpomp geslagen zal worden.

Afsluitend kan geschreven worden dat mijn inziens De Wijs wel wat meer veldonderzoek had kunnen doen, hij had dan kunnen constateren

dat volgens zijn typologie de woning aan de Ericaweg een boerderijtje was.

Verder onderzoek had hem bijvoorbeeld nog wel een of twee landarbeiderswoningen aan de Ferdinand Huycklaan opgeleverd. Ook enkele andere boerderijtjes, zoals Birkstraat 76, kunnen we als historische parels beschouwen.

Boerderij op hoek Birkstraat en Vondellaan

EXPOSITIES MUSEUM SOEST

---

16 november 2018 t/m 6 januari 2019

Betty van Keken

Dita Valkenet-v.d. Schoor

11 januari t/m 14 april 2019

Herry Behrens

Tot 6 januari kunt u in het museum twee zeer fraaie exposities bezoeken. Betty van Keken toont haar verzameling mini kerststallen en Dita Valkenet-v.d. Schoor exposeert haar portretschilderijen.

Betty van Keken was werkzaam als leerkracht op een school voor kinderen met een visuele beperking in Zeist. Tijdens een kerstviering op die school kreeg ze van een collega een mini kerststalletje cadeau. Dat was de start voor de verzameling van kleine tot zeer kleine kerststallen uit diverse landen en werelddelen. Inmiddels telt de verzameling circa 200 exemplaren, die alle de eigen cultuur van het land van herkomst vertonen. De verzameling is een feest voor het oog en uw bezoek aan het museum zeker waard.

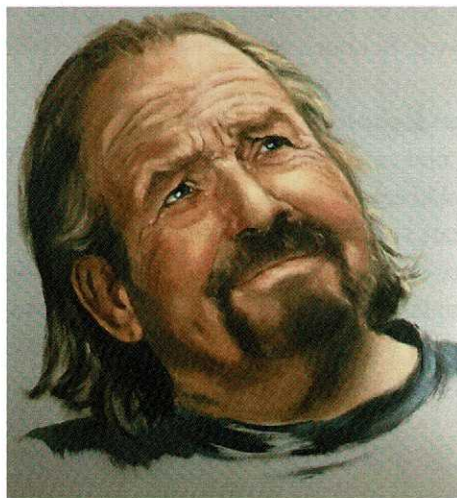

EXPOSITIES MUSEUM SOEST (VERVOLG)

Dita Valkenet-v.d. Schoor is sinds 1979 actief met tekenen en schilderen. Langzamerhand is zij zich gaan specialiseren in het schilderen van portretten in olieverf. Het fascineert haar enorm om de gelaatsuitdrukking en de ogen dusdanig weer te geven, dat je van de persoon iets geheel eigens gaat zien. Haar portretten zijn fotografisch.

Naast de grotere schilderijen maakte Dita van vrouwen en mannen vier afbeeldingen met een verschillende gelaatsuitdrukking. De werken zijn 30 bij 30 centimeter. Met de verschillende uitdrukkingen geeft zij een krachtig beeld van de persoonlijkheid van deze mensen.

De exposities kunnen tot 6 januari 2019 bezocht worden op zaterdag- en zondagmiddag van 13.30 tot 17.00 uur.

Alvast een voorproefje:

Herry Behrens exposeert vanaf 11 januari uit Soest in het museum met een zeer groot aantal van zijn werken. Gezien de grote hoeveelheid materiaal die Herry meeneemt is er door de werkgroep exposities voor gekozen om van 11 januari tot en met 14 april 2019 maar met één exposant te gaan werken.

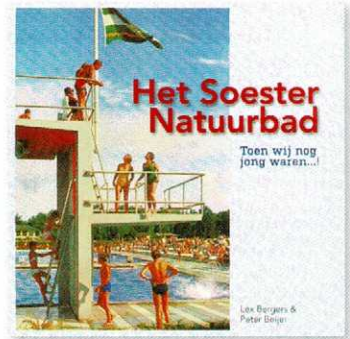
Piet Wijn, Hans G. Kresse, Frits Godhelp, Wim Lensen, Ben van Voorn - dit zijn bekende illustratoren die werkzaam waren bij de Toonder Studio's. De productie van strips nam na de oprichting door Marten Toonder in 1941 in hoog tempo toe. Na de oorlog was er, behalve voor tekenaars van naam en faam, ook ruimte voor leerlingen en vrijwilligers. Eén van hen was Herry Behrens, die bij Toonder leerde model- en striptekenen in een naturalistische stijl. Hij zou bekend worden met zijn omslagen voor talrijke jeugdseries van uitgeverijen als Kluitman, West-Friesland en Malmberg. Ook voor talrijke boeken van Leni Saris vervaardigde hij de covers. Najaar 2010 schonk de in Soest wonende Behrens zijn omvangrijke archief aan het Letterkundig Museum en de Koninklijke Bibliotheek. Dit museum heeft Herry en het museum Soest de gelegenheid gegeven om een deel van het oeuvre van Herry te exposeren in het museum. Een zeer uitgebreide expositie die zeker gezien moet gaan worden.

Voor nadere informatie over exposities en museum kunt u terecht op de site van het museum www.museumsoest.nl of bij Cees Vos 06-28939510 (voorzitter) of Joke Bosland 06-36001915 (2e penningmeester).

Het Soester Natuurbad Toen wij nog jong waren...!

Lex Bergers en Peter Beijer

ISBN 978 90 903 117 08, 120 bladzijden, formaat 21 x 21 cm, uitgever Peles Soest november 2018, verkoopprijs €24,95.

Door Ton Hartman

Onderlaatst is het breed aangekondigde boek over Het Soester Natuurbad gepresenteerd. Het is een prachtig geïllustreerd boek geworden met veel mooie verhalen en anekdotes. Bezoekers van toen zullen met genoegen en enige weemoed teruglezen hoe zij vroeger hun jeugd beleefden in de zomerdagen. Frappant is dat het boek eigenlijk een product is van internet webpagina's en Facebook. Dat een vluchtig digitaal medium wordt vervangen door een papieren versie geeft een bevestiging dat er toekomst blijft voor goede boeken. De auteurs zijn er in geslaagd een evenwichtig beeld te geven vanaf het ontstaan tot aan de ondergang van dit complex. Op de persoonlijke belevenissen hebben ze vele reacties gehad: er zijn 68 kadertjes geplaatst. Het geheel is sfeervol vorm gegeven. Een pluim verdienen de schrijvers met het oplossen van de mythe rond de opening van het Soester Natuurbad en de rol van raadslid Peter van den Breemer daarin. In dit blad was al geschreven dat het mogelijk om een weddenschap ging, zij hebben zelfs ontdekt met wie. Dat er dan weer tweemaal over dokter P. Rupert (Paul) geschreven wordt terwijl zijn grootvader huisarts J.H.A. Rupert bedoeld wordt, is niet geheel nauwkeurig. (Ook andere

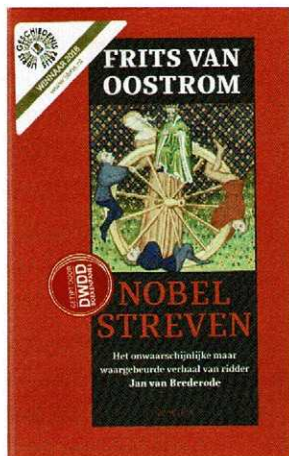

historische gegevens behoeven soms wat nuancering), zo was de heer C. Sevenhuijsen nooit raadslid in Soest en alleen beroepsmatig vanuit het Waterleidingbedrijf betrokken. Om nu alle eer van het initiatief alleen bij de heer Nooder te leggen is ook niet juist. Zeker huisarts P. Donker en zijn echtgenote verdienen, naast anderen, ook waardering voor hun inspanningen. De neergang is wat summier beschreven. Want wat waren de oorzaken dat de bezoekersaantallen in de jaren zeventig al gigantisch terugliepen ten opzichte van de hoogtij-jaren zestig? Het einde van het Soester Natuurbad is iets teveel belicht vanuit het standpunt van de tegenstanders. Niet dat er veel voorstanders waren van sluiting, maar de meeste inwoners van Soest beschouwden het als de tijdgeest. Waren wij tot in de zeventiger jaren niet beperkt tot fietsbare afstanden? Dankzij zuiveringsinstallaties werd de kwaliteit van veel buitenwateren significant beter. Begin jaren zeventig stonk de Eem zodanig dat je daar niet vrijwillig in ging zwemmen. Maar ook zwommen we liever niet meer in water met veel chloor en was natuurwater veel aantrekkelijker. En laten we eerlijk zijn, de generatie die in de zestiger jaren was opgegroeid vond het Soester Natuurbad in de jaren tachtig toch kleinburgerlijk! Samengevat: geen naslagwerk maar wel een uniek tijdsdocument waarbij je lekker kunt wegzwijmelen bij de kachel.

Nobel streven

Frits van Oostrom

Tijdens de maand van de geschiedenis is het boek “Nobel streven” van Frits van Oostrom bekroond met de LIBRIS-geschiedenisprijs 2018. In het boek wordt de levensgeschiedenis beschreven van de rond 1372 op het kasteel Santpoort geboren ridder Jan van Brederode. Waarom in deze Van Zoys tot Soest aandacht voor juist dit “geschiedenisboek”? Ridder Jan van Brederode is al op jonge leeftijd getrouwd met Johanna van Abcoude, de dochter van Willem van Abcoude en zus van Gijsbrecht van Abcoude. De familie van Abcoude was in de periode 1325 tot 1457 ook Heer van Soest en hier wellicht meer bekend onder de naam familie Van Gaasbeek nadat zij in 1345 het machtige kasteel Gaasbeek (bij Brussel) als bezit verwierven.

In het makkelijk leesbare boek wordt vooral verslag gedaan van de strijd om bezittingen in de periode van het leven van Jan van Brederode, waarbij Holland steeds machtiger werd en het opnam tegen het Sticht, maar ook Friesland na meer pogingen wist in te lijven. Een tijd ook van de bekende Hoekse en Kabeljauwse twisten, een strijd waarbij de steden de macht van de edelen probeerden in te perken.

Doordat de verhouding tussen Jan van Brederode en zijn schoonvader Willem van Abcoude, verre van optimaal was, mede omdat zijn schoonvader hem financieel volledig in zijn macht had, komt ook het levensverhaal van de familie Van Abcoude/Van Gaasbeek uitgebreid aan de orde. Daarbij worden de achtergronden waarom Jacob van Gaasbeek het familiebezit had geërfd uitgebreid belicht. Temeer ook omdat Jan

---

van Brederode via het huwelijk met Johanna van Abcoude natuurlijk vele pogingen deed om een deel van die erfenis ook te verwerven.

In het boek wordt eveneens de manslag van Jacob op zijn zoon Antonie gememoreerd, met als boetedoening de schenking van het gebruik en de opbrengsten van landerijen aan de Soesters (i.c. het Birgittinessenklooster Mariënburgh en het plaatselijke Sint Aechten Schuttersgilde).

Wat ikzelf zo interessant vind aan dit boek is, dat je een bijzondere inkijk krijgt in het leven van degenen die in de 14e/15e eeuw de macht hebben in een deel van Nederland en op alle fronten oorlogen/gevechten moeten voeren om hun bezittingen te verdedigen dan wel uit te breiden. Dat in die strijd de bevolking het niet makkelijk moet hebben gehad, ook werd geronseld voor de legers van die machthebbers en dat hun bezittingen niet gerespecteerd werden en plunderingen e.d. aan de orde van de dag waren als vergelding.

Bijzonder is ook de wisselende allianties tussen de verschillende machthebbers waarbij enerzijds de familie Van Brederode en Van Abcoude/Van Gaasbeek gezamenlijk optrekken en dan weer als rivalen tegenover elkaar staan in gevechten. De beschreven geschiedenis wordt enerzijds als onwaarschijnlijk betiteld, maar anderzijds op basis van historisch onderzoek waarheidsgetrouw beschreven in dit boek.

GEZOCHT:

SCHRIJVERS EN VERTELLERS VAN HISTORISCHE VERHALEN

Een tijdschrift van een historische vereniging is voor de artikelen afhankelijk van de input van mensen die over specifieke onderwerpen iets kunnen vertellen. Bij voorkeur authentieke verhalen die de lezer meenemen in een andere tijd en/of de sfeer van vroeger kunnen oproepen. Historie is een 'zwaar' woord voor wat er zich vroeger afspeelde. En onder vroeger verstaan we ook wat er bijzonder was in de eigen jonge jaren. Een periode met veel kleine winkeliers, ambachtsbedrijven en kleine kantoren. Plekken waar van alles gebeurde wat misschien nu het vertellen waard is.

Vaak horen we van mensen mooie verhalen, maar op de vraag om het eens op te schrijven trekken ze wat witjes weg. Het klopt ook wel; schrijven is best lastig als je daar geen ervaring mee hebt. Bent u iemand met een mooi verhaal maar kunt u dat niet zelf op papier zetten, dan horen we dat graag. Wij gaan dan op zoek naar de mensen die het wel op kunnen schrijven. Het resultaat is dan dat een mooi verhaal niet verloren zal gaan.

Dus wij komen graag in contact met mensen die:

- verhalen over het verleden kunnen vertellen
- foto's hebben uit de oude tijd waarop bijzondere objecten staan uit Soest en Soesterberg
- schrijverstalent hebben en van een verhaal een mooie tekst kunnen maken.

Bent u degene die een verhaal heeft of juist iemand die een leuke tekst kan maken, neem dan contact op met de redactie via mijn mailadres pgdjverhoeven@gmail.com

HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG

De leden van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg werken in een aantal werkgroepen om onderzoek te doen en gegevens vast te leggen.

Voor nadere informatie kunt U met de contactpersonen overleggen, te weten:

Genealogie:	Wim Routers	routers@xmsnet.nl
Mondelinge geschiedenis:	Wim de Kam	wpdekam@kpnmail.nl
Commissie ruimtelijke kwaliteit:	Gérard Derks	gjm.derks@chello.nl
Evenementencommissie:	Hanneke Roskam	hanneke@roskam.nu
Wergroep Soesterberg:	Henk Schimmel	histversoesterberg@gmail.com
Website en Verdwenen Soest:	René van Hal	halrenevan@xsmnet.nl
Redactiecommissie:	Dick van Fulpen Hanneke Roskam	
Redactie-adres:	Paul Verhoeven	pgdjverhoeven@gmail.com
Opmaak:	Linda Kreijns	www.lindaontwerpt.nl

De contributie per jaar

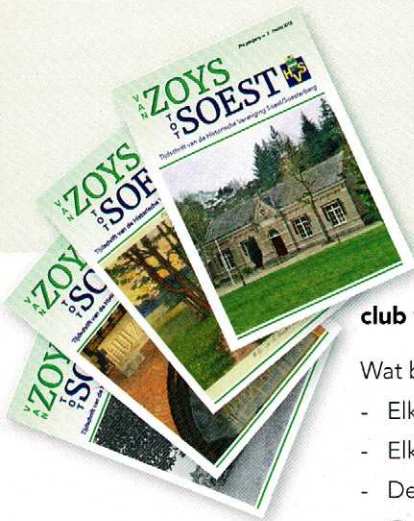
€ 23,00 voor leden in Nederland - € 49,00 voor leden in het buitenland - € 40,00 voor het bedrijfsleven - Betaling contributie op rekeningnummer NL66RABO0359902235. Losse oude nummers verkrijgbaar bij het redactieadres. Leden € 2,50. Niet leden € 5,00

Copyright - Historische Vereniging Soest/Soesterberg

Indien niet anders aangegeven komen de afbeeldingen uit de collectie van de HVS en/of uit het Gemeente Archief Soest. Alle rechten voorbehouden. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg. Redactie en bestuur zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud van de aangeboden kopij en beeldmateriaal.

De HVS is een erkende ANBI organisatie

HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG

Al 35 jaar is de historische vereniging een actieve club waar we graag nieuwe leden verwelkomen.

Wat bieden wij u als lid aan:

- Elk kwartaal het verenigingsblad "Van Zoys tot Soest"
- Elk jaar wordt een fietstocht en busexcursie georganiseerd
- De Klitsavond, een gezellige avond met een quiz
- Gratis toegang tot Museum Soest
- Lezingen over allerlei onderwerpen
- Werkgroep Soesterberg

Wij beheren de websites www.hvsoest.nl, www.soestopdekaart.nl en www.verdwenensoest.nl. Verder geven we boeken uit, werken we met de gemeente samen betreffende monumentenzorg, archiefbeheer en Open Monumentendag. Voor alle vragen over historisch Soest(erberg): info@hvsoest.nl. De contributie is € 23,- per kalenderjaar.

Historische Vereniging Soest/Soesterberg - Steenhoffstraat 46 - 3764 BM - Soest

Telefoon: 035-5885399 - IBAN: NL66 RABO 0359 9022 35 - secretariaat: info@hvsoest.nl

INSCHRIJFFORMULIER:

Naam en aanhef: fam./dhr./mevr.:

Handtekening:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

E-mailadres: